



درس هفدهم

«مدرسه‌ی هوشمند»

آموختنی‌ها

- ۱ آشنایی دانش‌آموزان با کاربرد فناوری در زندگی
- ۲ تقویت گسترش دایره واژگان با استفاده از پسوندها «نده»
- ۳ آشنایی با مفهوم کنایه

جعبه‌ی کلمات

کلمات مترادف

مستجاب: پذیرفته شده	توفیق: سعادت	نمایان شد:
کامران: پیروز، موفق	ذات: وجود	استقبال: پیشواز
صواب: راست، درست	ذکر:	قلم نوری:
مجازی: غیر واقعی	کژ:	فناوری:
منع کردن: مانع شدن، باز داشتن	حامی: حمایت‌کننده	ریز نقش:
قاضی: حاکم، داور	لفظ: کلام	منتقل: جابه‌جا شدن
ناظر: بینا	می‌سراییم: شعر می‌گوییم	فضل: بخشش
	دلنشین: جذاب، زیبا و قشنگ	رحمت:
	رطب: خرما	تنا: ستایش

کلمات متضاد

مجازی = واقعی	حاضر = غایب
---------------	-------------

کلمات هم‌خانواده

واقعی، واقعیت، واقعاً	مستجاب، اجابت	فضل، فاضل
انتقال، منتقل	نفس، تنفس	توفیق، موفق، موفقیت
	عمیق، عمق، اعماق	رحمت، رحمان، رحیم، رحم



درس هفدهم در رابطه با مدرسه هوشمند و امکاناتی است که در این مدراس وجود دارد. دانش آموزان عزیز آیا تا به حال امکانات آموزشی مربوط به مدرسه خودتان فکر کرده‌اید؟ چقدر این امکانات باعث رشد آموزشی و پیشرفت شما شده است؟

مہتاب اولین روزی بود که به مدرسه‌ی جدید می‌رفت. مدرسه‌ی جدید مہتاب با مدرسه‌ی قبلی او خیلی فرق داشت. همه چیز پیشرفته‌تر از آن بود که او تصور می‌کرد. در هنگام وارد شدن به کلاس دستشان را روی صفحه‌ی رنگی شبیه به گوشی لمسی قرار می‌دادند و به این طریق حضورشان را در کلاس اعلام می‌کردند. بچه‌ها دارای تختی هوشمند بودند که با قلم نوری کار می‌کرد و به کمک نرم‌افزارهای آموزشی و آزمایشگاه مجازی آموزش می‌دیدند.

درس و کلاس و مدرسه برای مہتاب، زیبایی تازه‌ای پیدا کرده بود. شب که خانواده دور هم جمع بودند مہتاب از اولین روز مدرسه گفت و نشانی پایگاه رایانه‌ای مدرسه را به پدر و مادرش داد. سپس کنار پدر نشست و سسری به پایگاه مدرسه زدند و عکس‌های هم کلاسی‌ها و معلم مہربان کلاس را دیدند پدر مہتاب که خیلی لذت برده بود گفت: «فناوری و پیشرفت‌های علمی، هر بیننده و شنونده‌ای را شگفت‌زده می‌کند.»

بخوان و بدان

ساخت واژه‌ی جدید با «نده»

درنا: گویندهی تلویزیون مطالب بسیار جالبی بیان می‌کند. شنونده با دقت به مطالب گوش می‌دهد. راننده با احتیاط رانندگی می‌کند. نویسنده بسیار زیبا می‌نویسد و خواننده بسیار زیبا می‌خواند.

برنا: چه خبر شده، چقدر کلمات شبیه به هم می‌گویی؟

درنا: اگر بعضی از کلمه‌ها را با (- نده) ترکیب کنیم، کلمه‌ی جدید، با معنی جدید به وجود می‌آید.

برنا: بعضی از واژه‌ها در زبان فارسی معنای فاعلی دارند یعنی با شنیدن این کلمات می‌دانیم که این شخص عمل کننده به این کار است. مثلاً کلمه بیننده یعنی شخصی که چیزی یا کسی را می‌بیند.

برنا: حالا من هم هر کدام از کلمه‌هایی که شنیده‌ام را دقیق‌تر می‌نویسم:

گوینده	+	نده	→	گوینده
خواننده	+	نده	→	خواننده
شنونده	+	نده	→	شنونده
راننده	+	نده	→	راننده

علوی

کنایه

وقتی درباره مطلبی به طور غیر مستقیم صحبت می‌کنیم، به آن کنایه می‌گوییم. کنایه سخنی است که دو مفهوم دور و نزدیک دارد و منظور نویسنده معنای دور آن است.


مانند: فلانی در خانه‌اش باز است ← کنایه از مهمان‌نواز بودن

املا دان

دانش آموز باهوش با توجه به متن درس جاهای خالی را پر کن. سپس از روی آن به دوستت املا بگو.

باران، نم نم می‌بارید مهتاب کيفش را برداشت و از خانه بیرون آمد نفس کشید و از هوای دلنشین بهاری بُرد پدرش تازه به این شهر، شده بود و این اولین روزی بود که او به مدرسه‌ی جدید می‌رفت. مدرسه‌ی جدید، دو کوچه با خانه‌ی آن‌ها داشت. وقتی وارد مدرسه شد خودش را کرد. پس وارد کلاس شد. رایانه‌ای روی میز معلم بود و چیزی هم از سقف به تختی سفید جلوی کلاس، نور می‌تاباند. مهتاب با و پرس و جو فهمید که آن، تخته است. دانش آموزان برای نوشتن روی تختی هوشمند به گِیج نداشتند؛ بلکه از و گاهی از انگشتان دست، استفاده می‌کردند که برای مهتاب خیلی جالب بود.

الف: کلمه‌های مناسب را از درس پیدا کن و در جای خالی بنویس.

.....		هفت حرفی
.....		بدون نقطه
.....		سه دندان
.....		پنج نقطه

ب: نام هم کلاسی‌هایت را به ترتیب حروف الفبا بنویس. (۶ مورد)



تمرین

۱ به حلزونها کمک کن هر کلمه را به پسوند مناسب برسانند.



خود هیجان باز دختر هنر

شوره نفوذ



انگیز مند

ک خواه ناپذیر نده زار

۲ درستی و نادرستی جملات زیر را مشخص کرده و در صورت نادرستی، درست آنها را بنویس.

الف: فناوری و پیشرفت علم کارها را خطرناک کرده است.

ب: خواننده یعنی شخصی که چیزی را می گوید.

پ: داستان مدرسه هوشمند در فصل زمستان رخ داده است.

ت: مخالف واژه «میان»، پنهان است.

۳ کلمه‌های هم معنی را هم رنگ کن.

تنا	دریخت	مزه	فناوری	احسنت	ستایش	کامران	بیکار
آفرین	پیشواز	موفق	طعم	علاف	استقبال	پیشرفت علمی	صواب

۴ با توجه به واژه‌های زیر، در جاهای خالی کلمات مناسب بنویس.

یاب - ساز - دو - شکن

.....	←	نده	+
.....	←	نده	+
.....	←	نده	+
.....	←	نده	+

جملهای خالی را با کلمه‌های (پس، و، بعد، اولین) کامل کن.

مهتاب روزی بود که به مدرسه‌ی جدید می‌رفت. بچه‌ها داستان را روی صفحه‌ای رنگی قرار می‌دادند و وارد کلاس می‌شدند مهتاب نشانی پایگاه رایانه‌ای را به پدر و مادرش داد. کنار پدر نشست با هم سری به پایگاه مدرسه زدند

همه‌ی ضرب‌المثل‌های زیر، با واژه‌ی (سر، و، آب، شروع شده، با کمک بزرگ‌ترها آنها را کامل کن.

آب از دستش
 آب پاکی را
 سر بی‌گناه پای دار
 سرش تو
 آب در کوزه
 آب که به جا بمونه
 سر را با پنبه
 سرش از خودش
 سر را با پنبه
 سرش از خودش
 سر را با پنبه

الف: با توجه به شعر زیبای نیایش جملهای خالی را تکمیل کن.

خداوندا، تویی به حال بسندگان خویش
 من سرایم زبان در شرح ذکرت
 اله، جز تو، من پناهیم
 ب: بعد از تکمیل شعر بالا قافیه‌های سه بیت را بنویس.

هر دسته از کلمات را از کوچک به بزرگ مرتب کن..

الف: سال-روز-ماه
 ب: نوجوان-کودک-جوان

برای چند دقیقه به کتاب «بخوانیم، خودت فکر کن. می‌توانی آن را ورق بزنی. حالا به سؤالات زیر پاسخ بده.

الف: از کدام درس‌ها خیلی لذت بردی؟

.....

ب: دلیل علاقه‌ات چه بود؟

.....

پ: دوست داری کتاب «بخوانیم، چگونه کتابی باشد؟

.....





۱۰ داستان خنده‌دار زیر را مرتب کن و جمله‌ها را بخوان.

راننده کامیون از داخل آینه پشت سرش را دید.

میزار موری که دانه‌کش است / که جان دارد و جان شیرین خوش است،

راننده کامیون با خود گفت: «گناه دارد بگذارم تا از من سبقت بگیرد.»

روزی کامیون و یک اتومبیل ژیان در جاده حرکت می‌کردند.

که ماشین ژیان می‌آید و روی شیشه‌ی آن نوشته شده بود:

فلفل نیین چه ریزه بشکن بیین چه تیزه

وقتی که اتومبیل ژیان از کامیون سبقت گرفت راننده نوشته پشت ژیان را خواند:

۱۱ مراحل نوشتن یک انشا با موضوع «هنر» را تکمیل کن.

الف: بند مقدمه را بنویس.

.....

.....

.....

.....

ب: برای موضوع کلی «هنر» سه موضوع کوچک‌تر بنویس.

.....

.....

.....

.....

پ: موضوع هر بند را بنویس:

بند اول:

بند دوم:

بند سوم:

خوانش و پردازش

متن زیر را بخوان و به پرسش‌ها پاسخ بده. ۱۴

می‌گویند یک شب هارون الرشید در خواب دید که همی دندان‌هایش به یکباره از دهانش بیرون ریخت. هارون بر آشفته و وحشت‌زده از خواب پرید. صبح دستور داد خوابگزاری را به دربار بیاورند تا خواب او را تعبیر کند. خوابگزار پس از شنیدن خواب هارون، گفت: «زندگانی امیر دراز باد. همی نزدیکان و خویشان تو پیش از تو خواهند مُرد به طوری که هیچ کس باقی نخواهد ماند.»

هارون خشمگین شد و گفت: «این مرد را ببرد و صد ضربه‌ی چوب بزند!»

بعد فرمان داد خوابگزاری دیگر را آوردند خوابگزار دوم وقتی خواب را شنید، گفت: «تعبیر خواب چنین است که امیر عمری بسیار طولانی خواهند داشت. عمری بس طولانی‌تر از همی خویشان و نزدیکان.» هارون گفت: «سخن یکی استه ولی عبارت با عبارت فرق بسیار است. به این مرد صد دینار بدهید!»

«فوت کوزه‌گری»

الف: هارون الرشید چه خوابی دیده بود؟

.....

ب: چرا هارون الرشید خوابگزار اول را تنبیه کرد؟

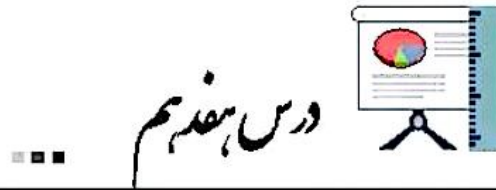
.....

پ: به نظر تو بین تعبیر خوابگزار اول و دوم چه فرقی وجود دارد؟ چرا؟

.....

ت: کدام جمله‌ی داستان را می‌توان به عنوان ضرب‌المثل استفاده کرد؟

.....



املا دادن:

عمیقی - لذت - منتقل - فاصله - حیاط - معرفی - کنجکاوی - هوشمند - احتیاج - قلم نوری
(الف)

هفت حرفی ← ریزنقشی - انگشتان - کنجکاوی - شگفت زده - رنگارنگ و ...

بدون نقطه ← مدرسه - هوا - صدا - رسم - وارد و ...

سه دندان ← نفس - شهر - مدرسه - سمت - دبستان و ...

پنج نقطه ← عمیقی - منتقل - تخته - احتیاج - پیامک و ...

(ب) به دلخواه دانش آموز

۱. هنرمند، دخترک، بازنده، هیجان‌انگیز، خودخواه، نفوذناپذیر، شوره‌زار

۲. الف) نادرست ← فن‌آوری کارها را خطرناک نکرده بلکه باعث پیشرفت و تسریع در کارها شده است.

(ب) نادرست ← خواننده یعنی شخصی که چیزی را می‌خواند.

(پ) نادرست ← در فصل بهار رخ داده بود.

(ت) درست

۳. کامران ← موفق احسنت ← آفرین

طعم ← مزه علاف ← بیکار

ثنا ← ستایش فناوری ← پیشرفت علمی

صواب ← درست پیشواز ← استقبال

۴. سازنده

یابنده

دونده

شکننده

۵. مهتاب اولین روزی بود که به مدرسه‌ی جدید می‌رفت. بچه‌ها دستان را روی صفحه‌ای رنگی قرار می‌دادند و بعد وارد

کلاس می‌شدند. مهتاب نشانی پایگاه رایانه‌ای را به پدر و مادرش داد سپس کنار پدر نشست و با هم سری به پایگاه

مدرسه زدند.

۶. آب از دستش نمی‌چکد.

آب پاکی را رو دستش ریختن

سر بی‌گناه پای دار می‌رود ولی بالای دار نمی‌رود.

سرش تو لاک خودشه

آب در کوزه و ما گرد جهان می‌گردیم.

آب که به جا بمونه می‌گندد.

سر را با پنبه بریدن.

سرش از خودش نیست.

۷.

(الف)

خداوندا، تویی حامی و حاضر

ثنای ذات پاکت می‌سرایم

الها جز تو، ما کس را نخواهیم

(ب)

به حال بندگان خویش ناظر

زبان در شرح ذکرت می‌گشایم

از آن رو در پناهت می‌پناهیم

بیت اول ← حاضر - ناظر

بیت دوم ← می‌سرایم - می‌گشایم

بیت سوم ← نخواهیم - می‌پناهیم

۸ (الف) روز - ماه - سال

(ب) کودک - نوجوان - جوان

۹. به دلخواه دانش آموز

۱۰.

۲: راننده کامیون از داخل آینه پشت سرش را دید.

۴: «مبازار موری که دانه‌کش است/ که جان دارد و جان شیرین خوش است»

۵: راننده کامیون با خود گفت: «گناه دارد بگذارم تا از من سبقت بگیرد.»

۱: روزی کامیون و یک اتومبیل ژبان در جاده حرکت می‌کردند.

۳: که ماشین ژبان می‌آید و روی شیشه‌ی آن نوشته شده بود:

۷: فلفل نبین چه ریزه بشکن ببین چه تیزه

۶: وقتی که اتومبیل ژبان از کامیون سبقت گرفت راننده نوشته پشت ژبان را خواند:

۱۱. به دلخواه دانش آموز

۱۲. به دلخواه دانش آموز

۱۳.

الف) گزینه «۴»

ب) گزینه «۳»

پ) گزینه «۲»

خوانش و پردازش:

۱۴. ۱) همه دندان‌هایش به یکباره از دهانش بیرون ریخت.

۲) به دلخواه دانش آموز با توجه به متن

۳) به دلخواه دانش آموز با توجه به متن

۴) سخن یکی است ولی عبارت با عبارت فرق بسیار است.